

Capitolul I. Violul

(art. 197 C. pen.)

Secțiunea 1. Aspecte de drept material

Potrivit **Legii nr. 15 din 21 iunie 1968 privind Codul penal al României** (republicat în M. Of. nr. 65 din 16 aprilie 1997), infracțiunea de viol avea următorul conținut:

(1) Raportul sexual cu o persoană de sex feminin, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

(2) Pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani, dacă:

a) fapta a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună;

b) victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau în tratamentul făptuitorului;

c) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății.

(3) Pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani dacă victima nu a împlinit vârsta de 14 ani, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani.

(4) Acțiunea penală pentru fapta prevăzută în alin. (1) se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.

(5) Faptele prevăzute în alin. (1), (2) lit. b) și c) și alin. (3) teza I nu se pedepsesc dacă înainte ca hotărârea să fi rămas definitivă a intervenit căsătoria dintre autor și victimă. În caz de participație, în alte condiții decât aceea prevăzută în alin. (2) lit. a), căsătoria dintre autor și victimă produce aceleași efecte și față de participanți.

Prin **Legea nr. 197 din 13 noiembrie 2000 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal** (M. Of. nr. 568 din 15 noiembrie 2000), alin. (1) al art. 197 s-a modificat astfel:

(1) Actul sexual, de orice natură, cu o altă persoană, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani.

De asemenea, la art. 197 alin. (2), după lit. b) s-a introdus lit. b¹), cu următorul cuprins:

b¹) victima este membru al familiei;

Alineatul (5) al art. 197 a fost abrogat.

Prin O.U.G. nr. 89 din 21 iunie 2001 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infrațiuni privind viața sexuală (M. Of. nr. 338 din 26 iunie 2001), alin. (1), (2) și (3) ale art. 197 s-au modificat astfel:

(1) Actul sexual, de orice natură, cu o persoană de sex diferit sau de același sex, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Pedepsa este închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi, dacă:

a) fapta a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună;

b) victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau în tratamentul făptuitorului;

b¹) victima este membru al familiei;

c) s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății.

(3) Pedepsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi dacă victima nu a împlinit vârsta de 15 ani, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Prin O.U.G. nr. 143 din 24 octombrie 2002 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și unele legi speciale, în vederea ocrotirii minorilor împotriva abuzurilor sexuale (M. Of. nr. 804 din 5 noiembrie 2002), alin. (3) al art. 197 s-a modificat astfel:

(3) Pedepsa este închisoarea de la 10 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi, dacă victima nu a împlinit vârsta de 15 ani, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.

Astfel, de lege lata, infracțiunea de viol, prevăzută de art. 197 C. pen., are următorul conținut:

Art. 197. Violul. *(1) Actul sexual, de orice natură, cu o persoana de sex diferit sau de același sex, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.*

(2) *Pedeapsa este închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi, dacă:*

a) *fapta a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună;*

b) *victima se afla în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau în tratamentul făptuitorului;*

b¹) *victima este membru al familiei;*

c) *s-a cauzat victimei o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății.*

(3) *Pedeapsa este închisoarea de la 10 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi, dacă victima nu a împlinit vârsta de 15 ani, iar dacă fapta a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi.*

(4) *Acțiunea penală pentru fapta prevăzută în alin. (1) se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.*

Potrivit **Codului penal adoptat prin Legea nr. 286 din 17 iulie 2009**

(M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009), care va intra în vigoare, potrivit art. 446 din cod, la data care va fi stabilită în legea pentru punerea în aplicare, infracțiunea de viol este incriminată în art. 218 și are următorul conținut:

(1) *Raportul sexual, actul sexual oral sau anal cu o persoană, săvârșit prin constrângere, punere în imposibilitate de a se apăra ori de a-și exprima voința sau profitând de această stare, se pedepsește cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.*

(2) *Cu aceeași pedeapsă se sancționează orice alte acte de penetrare vaginală sau anală comise în condițiile alin. (1).*

(3) *Pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani și interzicerea exercitării unor drepturi atunci când:*

a) *victima se află în îngrijirea, ocrotirea, educarea, paza sau tratamentul făptuitorului;*

b) *victima este rudă în linie directă, frate sau soră;*

c) *victima nu a împlinit vârsta de 16 ani;*

d) *fapta a fost comisă în scopul producerii de materiale pornografice;*

e) *fapta a avut ca urmare vătămarea corporală;*

f) *fapta a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună.*

(4) *Dacă fapta a avut ca urmare moartea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 7 la 18 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.*

(5) *Acțiunea penală pentru fapta prevăzută în alin. (1) și alin. (2) se pune în mișcare la plângerea prealabilă a persoanei vătămate.*

(6) *Tentativa la infracțiunile prevăzute în alin. (1)-(3) se pedepsește.*

I. Viol săvârșit de două sau mai multe persoane împreună. Constrângerea părții vătămate la raportul sexual. Împrejurări de determinare a constrângerii

C. pen., art. 197 alin. (2) lit. a)

Pentru existența infracțiunii de viol, apare ca lipsită de relevanță împrejurarea că partea vătămată ar mai fi avut raporturi sexuale cu alți bărbați sau că ar fi fost cunoscută ca fiind imorală.

Partea vătămată nu a mai opus rezistență făptuitorilor, însă această împrejurare nu poate fi apreciată ca un acord implicit la întreținerea de raporturi sexuale cu aceștia, lipsa rezistenței fiind consecința înfrângerii voinței victimei, aptă a induce starea psihică de spaimă, de paralizare a voinței, de conștientizare a inutilității opunerii, respectiv a potențialului pericol de a fi supusă unor agresiuni fizice mai grave.

*C.S.J., s. pen., dec. nr. 2181 din 12 mai 2003,
în B.J. Baza de date*

Prin sentința penală nr. 40 din 11 februarie 2000, Tribunalul Dâmbovița, Secția penală, l-a condamnat pe inculpatul U.C. pentru săvârșirea infracțiunii de perversiune sexuală, prevăzută de art. 201 alin. (1) și (2) raportat la art. 200 alin. (2) și (3) C. pen., și pentru săvârșirea infracțiunii de corupție sexuală, prevăzută de art. 202 C. pen., ambele cu aplicarea art. 74 lit. a) și c), art. 76 lit. e) și art. 75 lit. c) C. pen. În baza art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., i-a achitat pe inculpații B.G.C. pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (2) lit. a) C. pen., N.C., pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (2) lit. a) C. pen., M.I., pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (2) lit. a), cu aplicarea art. 75 lit. c) C. pen., N.N., pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (2) C. pen., cu aplicarea art. 75 lit. c) C. pen., U.B., pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (1) C. pen., și D.V.D., pentru infracțiunea prevăzută de art. 197 alin. (2) lit. a) C. pen.

S-a reținut că, la data de 31 octombrie 1998, partea vătămată C.L., minoră în vârstă de 17 ani, se afla într-o discotecă din satul Cazaci, împreună cu sora și cumnatul său. În jurul orelor 23.00, după ce a acostat-o pe partea vătămată, inculpatul U.C. a cerut permisiunea rudelor părții vătămate ca aceasta să îl însoțească până afară. Ajunși în afara discotecii și aflându-se singur cu partea vătămată, inculpatul i-a cerut să îl însoțească la domiciliul fratelui său, U.B., pentru a întreține

raporturi sexuale. Anterior acestei acțiuni, inculpatul U.C. a avut o discuție cu alți tineri, propunându-le să întrețină raporturi sexuale cu partea vătămată, pe care o va duce la locuința fratelui său, respectiv cu inculpații N.C., B.G.C. și D.V.D. Inculpatul și partea vătămată, urmăriți din spate de ceilalți inculpați, au ajuns la domiciliul inculpatului U.B., unde atât inculpatul U.C., cât și U.B. au întreținut raporturi sexuale cu partea vătămată. Ulterior, inculpatul U.C. a obligat-o pe partea vătămată să se deplaseze într-o zonă nelocuită, cunoscută sub denumirea de punctul Moara, unde au fost însoțiți și de făptuitorii N.C., B.G.C., M.I., N.N., D.V.D., D.I., M.M.O. și martorii N.P., B.B.M., C.I.C. și N.I. Inculpatul U.C. a întreținut cu partea vătămată un raport sexual, urmat de perversiuni sexuale în prezența minorilor, după care, în același loc, au întreținut raporturi sexuale și ceilalți inculpați. Inculpatul minor D.V.D. a încercat la rândul său să întrețină un raport sexual, cerându-i voie inculpatului U.C., dar, datorită lipsei de experiență, nu l-a realizat.

În raport de probele administrate, prima instanță a reținut că în cauză nu rezultă că partea vătămată a întreținut relațiile sexuale cu inculpații în urma unei constrângeri fizice sau morale, prin violență sau amenințare, care să fie efectivă și suficientă ca intensitate pentru a înfrânge, mai multe ore, rezistența și opunerea acesteia. S-a apreciat că, chiar dacă inculpatul U.C. i-a dat o lovitură cu palma minorei lângă gardul din apropierea discotecii, tot comportamentul ulterior al părții vătămate a fost de natură a infirma existența constrângerii pentru întreținerea raporturilor sexuale cu inculpații și cu alți tineri, martori în cauză. S-a reținut numai că inculpatul U.C. se face vinovat de săvârșirea infracțiunilor de perversiune sexuală și corupție sexuală, fapte pentru care a fost condamnat.

Curtea de Apel Ploiești, Secția penală, prin decizia penală nr. 240 din 14 iunie 2000, a admis apelurile declarate de Parchetul de pe lângă Tribunalul Dâmbovița și partea civilă C.L.L., a desființat în parte sentința atacată și, în consecință, l-a condamnat pe inculpatul U.C. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (1) C. pen., pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2), cu aplicarea art. 75 lit. c) C. pen., pentru infracțiunea prevăzută de art. 201 alin. (1) și (2) raportat la art. 200 alin. (2) și (3), cu aplicarea art. 75 lit. c) C. pen., și pentru infracțiunea prevăzută de art. 202 C. pen. l-a condamnat pe inculpații M.I. și N.N. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2) lit. a), cu aplicarea art. 75 lit. c) C. pen., pe inculpatul U.B. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 197

alin. (1) C. pen., pe inculpații N.C., B.G.C. și D.V.D. pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2) lit. a), cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen., respectiv, cu referire la ultimul inculpat, pentru complicitate la infracțiunea de viol, prevăzută de art. 26 raportat la art. 197 alin. (2) lit. a), cu aplicarea art. 99 și urm. C. pen. Pentru a hotărî astfel, instanța de apel a apreciat că prima instanță a stabilit corect starea de fapt cu privire la exercitarea de violențe asupra părții vătămate de către inculpatul U.C., înțelegerea anterioară a acestuia cu ceilalți inculpați, întreținerea de raporturi sexuale și săvârșirea actelor de perversiune sexuală. Inculpații au recunoscut că au întreținut raport sexual cu minora, dar au susținut că partea vătămată a consimțit să aibă relații intime cu ei. Din probe rezultă însă că inculpatul U.C. a constrâns-o pe minoră să îl însoțească la locuința fratelui său, lovind-o de două ori cu palma peste față. Părțile au fost însoțite de ceilalți inculpați, cărora U.C. le-a promis că vor avea raporturi sexuale cu victima. Din cauza temerii puternice create asupra victimei, aceasta s-a deplasat împreună cu inculpații menționați. Or, infracțiunea de viol se realizează, sub aspectul elementului material, printr-o acțiune, în forma unui raport sexual, prin constrângere, fie profitând de neputința victimei de a se apăra, fie de a-și exprima voința. În împrejurările date, victima și-a dat seama că orice împotrivire este zadarnică și nu a mai opus rezistență. În atare situație, prima instanță trebuia să aibă în vedere împrejurările în care au fost întreținute aceste raporturi sexuale, pe rând, prin constrângere, pe câmp, pe o vreme friguroasă, noaptea, la data de 31 octombrie 1998, când victima a fost dezbrăcată și obligată să întrețină raporturi sexuale cu făptuitorii, pe pământul aproape înghețat. Săvârșirea faptelor în aceste condiții, de către numeroși participanți, dintre care o parte minori, a condus la concluzia că raporturile sexuale s-au consumat prin înfrângerea voinței părții vătămate, iar acestea întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii de viol. Susținerile instanței de fond că partea vătămată ar avea un comportament degajat în ceea ce privește relațiile sexuale au fost infirmate de depozițiile inculpaților, care au declarat că nu au cunoscut-o anterior, de cele ale martorului M.I., cât și de caracterizările de la școala unde partea vătămată învață.

În ceea ce-l privește pe inculpatul D.V.D., în cursul aceleiași nopți, acesta a încercat să întrețină raport sexual cu partea vătămată, cerându-i permisiunea inculpatului U.C., în timp ce se întorceau spre discotecă. Acesta nu a reușit însă să aibă raport sexual cu victima, dar atitudinea sa în momentul în care ceilalți inculpați, în mod succesiv,

au întreținut raporturi sexuale cu partea vătămată denotă o participare activă, finalizată printr-o tentativă de a avea cu victima raport sexual și constituie un act de complicitate morală la viol.

Împotriva acestei din urmă hotărâri inculpații U.C., M.I., N.N., U.B., N.C., B.G.C. și D.V.D. au declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii atacate și menținerea hotărârii primei instanțe. Se susține, în esență, că partea vătămată, cunoscută ca fiind libertină în comportament, a întreținut într-adevăr acte sexuale cu inculpații, dar fără a fi constrânsă, așa cum în mod corect a reținut prima instanță. Exercițarea constrângerii, cu excepția violențelor exercitate de inculpatul U.C., cărora li se dă însă o altă conotație, fără legătură cu latura subiectivă a infracțiunii de viol, este infirmată de probatoriul administrat în cauză, astfel că nu s-a dovedit în ce constă vinovăția inculpaților sub aspectul săvârșirii infracțiunii de viol reținute în sarcina lor.

Examinând cauza prin prisma criticilor formulate, precum și în raport de dispozițiile art. 385° alin. (3) C. proc. pen., s-au constatat următoarele: potrivit art. 197 alin. (1) C. pen., în redactarea în vigoare la data săvârșirii infracțiunilor de către inculpați, constituie infracțiunea de viol raportul sexual cu o persoană de sex feminin, prin constrângerea acesteia sau profitând de imposibilitatea ei de a se apăra ori de a-și exprima voința, fapta având un caracter agravat, potrivit alin. (2) lit. a) a art. 197 C. pen., dacă a fost săvârșită de două sau mai multe persoane împreună. În cauză, elementul material al infracțiunii de viol din cadrul laturii obiective a acesteia, al raportului sexual cu o persoană de sex feminin, nu este contestat. Pentru a se statua în sensul că raporturile sexuale a căror întreținere a fost recunoscută nu intră în latura obiectivă a infracțiunii de viol, recurenții-inculpați au invocat existența consimțământului părții vătămate. Ca atare, susțin că raporturile sexuale nu sunt urmarea constrângerii fizice ori morale a părții vătămate. Totodată, sub aspectul laturii subiective, în raport de împrejurările în care au avut loc raporturile sexuale, inculpații nu au avut reprezentarea că acestea se realizează prin constrângere.

Criticile formulate de recurenții-inculpați vizând motivul de casare prevăzut de art. 385° pct. 18 C. proc. pen. sunt neîntemeiate. Astfel, constrângerea persoanei de sex feminin la raport sexual constituie o formă brutală de încălcare a libertății ei sexuale, ocrotită de legea penală. Libertatea individuală în general include și libertatea sexuală a persoanei de sex feminin de a dispune liber de corpul său în domeniul vieții sexuale, în limitele normelor de drept și a celor morale. Ca atare,

orice constrângere exercitată asupra acesteia pentru a o determina la întreținerea unui raport sexual constituie o nesocotire a dreptului ei de a consimți sau nu la acesta, o încălcare a relațiilor sociale care îi asigură acest drept și pe care legea penală o pedepsește. Pentru existența infracțiunii de viol, apare ca lipsită de relevanță împrejurarea că partea vătămată ar mai fi avut raporturi sexuale cu alți bărbați sau că ar fi fost cunoscută ca fiind imorală, sub acest aspect. Ca atare, aceste aprecieri invocate în apărare de către inculpați nu au a fi examinate, dată fiind lipsa lor de relevanță juridică în cauză.

Cerința legii referitoare la existența constrângerii a fost dovedită în mod corect, instanța de apel reținând înfrângerea voinței părții vătămate prin lovirea acesteia de către inculpatul U.C., după ce victima a refuzat actul sexual propus de acesta. Fiind însoțită și de ceilalți inculpați, partea vătămată nu a mai opus rezistență făptuitorilor, fără ca această împrejurare să poată fi apreciată ca un acord implicit la întreținerea de raporturi sexuale cu aceștia, lipsa rezistenței fiind consecința înfrângerii voinței victimei prin această modalitate, aptă a induce starea psihică de spaimă, de paralizare a voinței, de conștientizare a inutilității opunerii și respectiv a potențialului pericol de a fi supusă unor agresiuni fizice mai grave. Partea vătămată a fost supusă și unei expertize medico-legale psihiatrice, care relevă un intelect liminar prin carențe instructiv-educative și familiale, precum și o imaturitate afectivă, fiind înlăturată ipoteza existenței unor afecțiuni care să determine denaturarea adevărului sau prezentarea denaturată a faptelor.

Pe de altă parte, comiterea faptelor cu intenție directă este dovedită de înțelegerea anterioară a inculpaților în sensul de a întreține raporturi sexuale cu victima, recunoscută de aceștia. Rezoluția infracțională, stabilită în funcție de probatoriul administrat în cauză, este dovedită și de împrejurarea că inculpatul D.V.D., în tentativa sa de viol, nu a avut nicio discuție cu partea vătămată, acceptul pentru întreținerea raportului sexual fiind cerut inculpatului U.C.

Eroarea gravă de fapt ca motiv de casare nu privește dreptul suveran al instanței de apreciere a probelor, ci exclusiv discordanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, prin ignorarea unor aspecte evidente și care au avut drept consecință pronunțarea altei soluții decât cea pe care materialul probator o susține. În cauză au fost administrate probe, instanța de apel a reevaluat probatoriul administrat și a pronunțat o hotărâre susținută de probele dosarului.

Ca atare, criticile formulate sunt neîntemeiate, hotărârea atacată nefiind supusă cazului de casare prevăzut de art. 385⁹ pct. 18 C. proc. pen.

Notă: În cauza *M.C. c. Bulgariei* (Hotărârea din 4 decembrie 2003, www.echr.coe.int), Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, în conformitate cu normele actuale ale dreptului internațional și comparat privitoare la legislațiile în materia infracțiunii de viol, un stat este ținut, pe temeiul obligațiilor pozitive ce îi sunt impuse de art. 3 și art. 8 din Convenție, să urmărească și să pedepsească efectiv orice act sexual care a avut loc fără consimțământul victimei, chiar dacă aceasta nu a opus rezistență fizică. Îndatorirea Curții, într-o asemenea situație, constă în a vedea dacă legislația națională și aplicarea ei, inclusiv în privința anchetei efective, are asemenea lacune încât autoritățile nu sunt în măsură să își îndeplinească aceste obligații. Curtea nu ar putea substitui aprecierea sa asupra faptelor celei făcute de autoritățile interne, după cum nici nu ar fi în măsură să se pronunțe asupra responsabilității penale a autorilor actelor incriminate.

În speța menționată, Curtea a constatat că autoritățile naționale au avut o misiune dificilă, deoarece ele s-au aflat în fața a două versiuni contradictorii privitoare la evenimentele în discuție și dispuneau de puține probe directe ale producerii lor. Anchetatorii și procurorii au depus eforturi care sunt de necontestat, dar nu au apreciat circumstanțiat declarațiile contradictorii obținute, după cum nu au întrebuițat toate căile procedurale pentru elucidarea împrejurărilor în care s-a produs fapta penală, în special prin confruntarea martorilor care au dat acele declarații și prin corecta stabilire a cronologiei evenimentelor. Ancheta desfășurată a insistat prea mult asupra absenței unor probe directe ale violului, cum ar fi lipsa unor urme de violență pe corpul victimei, considerând că opunerea de rezistență agresorilor ei constituie un element decisiv ce definește infracțiunea discutată. Curtea a considerat această modalitate de analiză a condițiilor în care s-au produs faptele și a calificării lor ca restrictive, deoarece ancheta s-a axat exclusiv pe analiza problemei lipsei „consimțământului” victimei.

De asemenea, ea a înlăturat susținerea Guvernului în sensul că în sistemul național de drept victima dispunea de un mijloc adecvat de redresare a situației create prin introducerea unei acțiuni civile în despăgubiri împotriva autorilor violului, stabilind că, în orice caz, protecția efectivă împotriva unei asemenea fapte impune luarea unor măsuri represive penale.

Totuși, Curtea Europeană a subliniat că îndeplinirea obligației procedurale impuse de art. 3 nu semnifică, în mod necesar, sancționarea cu orice preț a unor funcționari ai statului implicați, într-un fel sau altul, în producerea relelor tratamente alegate de victimă. Convenția impune numai desfășurarea de investigații de natură a conduce la pedepsirea

persoanelor responsabile, dacă acestea există sau dacă li se poate determina neîndeplinirea obligațiilor ce le reveneau, raportate la dispozițiile Convenției. De aceea, Curtea a considerat că autoritățile statului își îndeplinesc aceste obligații când angajează o procedură penală împotriva agenților statului, oricare ar fi concluziile acesteia, în măsura în care ea s-a desfășurat corect și obiectiv.

2. Constrângere morală la realizarea actului sexual. Relevanța atitudinii victimei

C. pen., art. 197 alin. (1) și (3)

În cazul infracțiunii de viol, actul sexual trebuie realizat fie prin constrângere, fie profitând de neputința victimei de a se apăra ori de a-și exprima voința. Constrângerea poate fi fizică sau morală. Constrângerea morală constă în amenințarea victimei pentru a o determina la raport sexual, împrejurarea dacă victima a opus sau nu rezistență neavând mare semnificație, legiuitorul prevăzând că impactul psihologic al faptei, suportat de victimă, justifică pe deplin o asemenea lipsă de reacție.

*I.C.C.J., s. pen., dec. nr. 5001 din 5 octombrie 2004,
www.scj.ro*

Tribunalul Arad, în baza art. 197 alin. (1) și (3) raportat la art. 99 și art. 109 C. pen., l-a condamnat pe inculpatul A.C. la pedeapsa de 6 ani închisoare pentru infracțiunea de viol. Pentru a se pronunța astfel, instanța de fond a reținut, în esență, că în după-amiaza zilei de 10 mai 2003, în jurul orei 18.00, în timp ce se întorcea acasă de la cumpărături, partea vătămată C.A.C., în vârstă de 14 ani, a fost ajunsă din urmă de inculpatul A.C., care a prins-o cu o mână de gură și cu cealaltă de dosul bluzei cu care era îmbrăcată, apoi a împins-o circa 20-30 metri într-un loc ascuns de vegetație, unde, prin constrângere și profitând de imposibilitatea ei de a se apăra, a trântit-o la pământ, a dezbrăcat-o și a întreținut cu ea un act sexual normal. Deși după consumarea actului sexual inculpatul a amenințat-o cu moartea pe minoră în cazul în care va spune cuiva despre cele întâmplate, partea vătămată s-a deplasat direct acasă și i-a povestit totul mamei sale, A.G., care în aceeași zi a sesizat organele de poliție. Atât în faza de urmărire penală, cât și în cea de cercetare judecătorească, inculpatul a

recunoscut fapta comisă, susținând însă că a avut consimțământul părții vătămate.

Curtea de Apel Timișoara a respins ca nefondat apelul declarat de inculpatul A.C. împotriva sentinței penale a Tribunalului Arad, însușindu-și argumentația instanței de fond. Împotriva acestei decizii inculpatul a declarat recurs pentru cazurile de casare prevăzute de art. 385⁹ pct. 12 și 14 C. proc. pen., solicitând, în principal, achitarea în temeiul art. 11 pct. 2 lit. a) raportat la art. 10 alin. (1) lit. d) C. proc. pen., considerând că nu se face vinovat de săvârșirea faptei, întrucât nu a exercitat violențe psihice sau fizice asupra părții vătămate, neexistând urme de violență pe corpul minorei, relațiile sexuale întreținându-le cu acordul acesteia.

Recursul este nefondat. Analizând decizia atacată în raport de probele dosarului, curtea a constatat că situația de fapt a fost corect reținută și vinovăția inculpatului pe deplin dovedită, fiind susținută de ansamblul materialului probator administrat în cauză. Apărarea inculpatului, în sensul că a întreținut raportul sexual cu acordul minorei, nu a putut fi primită, ea fiind infirmată de toate probele dosarului. Astfel, martorul Șt.A., care a fost prezent când bunica fetei a anunțat telefonic organele de poliție, a menționat că minora era plânsă și în stare de șoc. Partea vătămată și bunica acesteia au avut declarații constante în care au arătat pe larg cum minora a fost obligată să se deplaseze într-un loc mai ferit, pentru a fi supusă la raporturi sexuale împotriva voinței ei. Totodată, raportul medico-legal consemnează deflorarea recentă și prezența spermatozoidelor, fără a releva urme de violență fizică, ceea ce este explicabil, dat fiind că raportul sexual s-a realizat prin violență psihică, respectiv amenințare.

De esență, infracțiunea de viol este aceea că raportul sexual trebuie realizat prin constrângere, fie profitând de neputința victimei de a se apăra ori de a-și exprima voința. Constrângerea poate fi fizică sau morală. Constrângerea morală constă în amenințarea victimei exercitată pentru a o determina pe aceasta la raport sexual, împrejurarea dacă victima a opus sau nu rezistență neavând mare semnificație, legiuitorul prevăzând că impactul psihologic al faptei, suportat de victimă, justifică pe deplin o asemenea lipsă de reacție.

3. Raport sexual realizat prin constrângere sub forma amenințării. Pluralitate de subiecți pasivi. Concurs de infracțiuni

C. pen., art. 41 alin. (2), art. 197 alin. (1)

1. Pentru realizarea constrângerii ca element al laturii obiective a infracțiunii de viol, este suficientă acțiunea de amenințare, care să fi fost de natură a crea o temere pentru persoana vătămată. Or, în speță, este dovedit că inculpatul era cunoscut ca un element violent care pune în practică amenințările lansate și că a amenințat părțile vătămate că le va tăia cu cuțitul pe față ori le va da și altor prieteni dacă vor sesiza organele de urmărire penală.

În acest context al profilului violent al inculpatului, amenințările proferate de acesta au avut atitudinea de a crea în psihicul părților vătămate o stare de teamă, condiții în care raporturile sexuale cu acestea s-au realizat prin constrângere.

2. Având în vedere că hotărârile infracționale au fost luate de inculpat pentru fiecare parte vătămată în mod distinct, datorită pluralității subiecților pasivi, sunt îndeplinite elementele constitutive a două infracțiuni de viol, aflate în concurs.

*C.A. Iași, dec. pen. nr. 883 din 31 octombrie 2000,
în C.P.J. 2000, p. 149-151*

Prin sentința penală nr. 499 din 1 februarie 2000, Judecătoria Iași l-a condamnat pe inculpat la pedeapsa de 10 ani închisoare pentru infracțiunea de viol, prevăzută de art. 197 alin. (1), cu aplicarea art. 41 alin. (2) și art. 37 lit. a) C. pen. Prin aceeași sentință, în temeiul art. 11 pct. 2 lit. b), cu aplicarea art. 10 lit. h) C. proc. pen., s-a încetat procesul penal pentru infracțiunea de viol prevăzută de art. 197 alin. (1) C. pen., prin retragerea plângerii prealabile. S-a reținut în sarcina inculpatului că, prin constrângere, în perioada 1996 - februarie 1997, în mod repetat, a întreținut raporturi sexuale cu trei părți vătămate. Inculpatul era recunoscut ca un element violent, care pune în practică orice amenințare, cei din jur fiind timorați de persoana lui. Cele trei părți vătămate au fost acostate pe rând de inculpat, la o discotecă și pe stradă. În perioada menționată, inculpatul le-a amenințat că le va tăia cu cuțitul pe față sau le va încredința unor prieteni să întrețină raporturi sexuale, dacă vor refuza raporturile sexuale cu el. În acest context, inculpatul a întreținut în perioada menționată cinci raporturi sexuale cu o parte vătămată, două raporturi sexuale cu o a doua și un raport

sexual cu a treia. În cursul judecății la prima instanță, partea vătămată cu care inculpatul a întreținut cinci raporturi sexuale și-a retras plângerea, astfel că instanța a dispus, în baza art. 11 pct. 2 lit. b), cu aplicarea art. 10 lit. h) C. proc. pen., cu referire la art. 197 alin. (4) C. pen., încetarea procesului penal. Celelalte două părți vătămate și-au menținut plângerile, iar instanța de fond a reținut că inculpatul a acționat împotriva lor în baza unei singure rezoluții infracționale și a încadrat fapta inculpatului în dispozițiile art. 197 alin. (1), cu aplicarea art. 41 alin. (2) C. pen., aplicând pedeapsa de 10 ani închisoare.

Sentiința a fost apelată de inculpat și criticată, printre alte motive, și pentru nelegalitate, constând în greșita condamnare, deoarece el nu a constrâns părțile vătămate, acestea acceptând raporturile sexuale de bunăvoie. Instanța de apel nu a primit acest motiv, reținând că din probele existente rezultă că inculpatul a amenințat părțile vătămate și acestea, de teamă, au acceptat să întrețină raporturi sexuale cu el. Analizând din oficiu încadrarea juridică, prin decizia penală nr. 772 din 20 iunie 2000, Tribunalul Iași a reținut că dispozițiile art. 41 alin. (2) C. pen. au fost just reținute la infracțiunea unică de viol prevăzută de art. 197 alin. (1) C. pen.

În termenul prevăzut de art. 385³ alin. (1) C. proc. pen., hotărârile au fost recurate de inculpat și criticate, printre alte motive, pentru nelegalitate. A susținut inculpatul că nelegal instanțele au reținut vinovăția pentru infracțiunea de viol, deoarece faptei îi lipsește latura obiectivă, respectiv realizarea raporturilor sexuale prin constrângere.

Analizând acest motiv de recurs prevăzut de art. 385⁹ alin. (1) pct. 12 C. proc. pen., s-au reținut următoarele: just instanțele au reținut vinovăția inculpatului și au dispus condamnarea acestuia. Pentru realizarea constrângerii ca element al laturii obiective a infracțiunii de viol, este suficientă acțiunea de amenințare. Referitor la această acțiune, este necesar ca amenințarea să fi fost de natură a crea o temere pentru persoana vătămată. Or, în speță, este dovedit că inculpatul era cunoscut ca un element violent care pune în practică amenințările lansate și că a amenințat părțile vătămate că le va tăia cu cuțitul pe față ori le va da și altor prieteni dacă vor sesiza organele de urmărire penală. În acest context al profilului violent al inculpatului, amenințările proferate de acesta au avut atitudinea de a crea în psihicul părților vătămate o stare de teamă, condiții în care raporturile sexuale cu acestea s-au realizat prin constrângere.

Analizând hotărârile recurate și din oficiu, în condițiile art. 385⁹ alin. (3) C. proc. pen., s-a constatat că sunt nelegale cu privire la înca-